

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XXIV):

doctor al bătrânului și bolnavului Imperiu? - limitele creșterii!

- scenarii pentru 200 de ani? - generalizarea sărăciei sau opulența generalizată?

tribunism

Thomas Malthus 1766 1834

4 Scenarii pentru 200 de ani?

P.P. Negulescu

Simion Mehedinți

Aurel C. Popovici

„generalizarea sărăciei”? - „opulența generalizată”?

Limitele creșterii?

Liga pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor

marile evenimente care au condus la izbucnirea Primului Război Mondial!

Congresul de la Berlin (1878)

Incidentul de la Mayerling 1889

Campania în Bosnia (1878) și naționalismul balcanic!

TRIBUNA 1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Teoriile secolului al XIX-lea au generat vii dezbateri în secolul al XX-lea, fiind suficient a aminti raportul Meadows „**Limitele creșterii**”, dar și lucrarea Institutului din Hudson „**Scenarii pentru 200 de ani**” (Herman Kahn, William Brown, Leon Martel et le Hudson Institute, Scenariu por 200 ans, Ed. Albin Michel Paris, 1976). Lucrarea fundamentează patru modele, diferite: **extrema pesimistă (A)**, în baza teoriei lui Thomas Malthus, prin care populația crește mai repede decât resursele, viitorul fiind sumbru și necruțător; epuizarea resurselor de materii prime în viitorii 50 de ani și faptul că soluțiile tehnice preventive propuse în materie de poluare și de penurie a resurselor sunt iluzorii, nu fac decât să amâne deznodământul, care nu este de dorit. **Scenariul D**, al optimismului și entuziasmului nelimitat în fața progresului tehnicii și creșterii economice, consideră resursele - capitalul, tehnica și masa de oameni instruiți - ca un potențial de dezvoltare imens, limita suprafeței pământului fiind depășită de colonizarea sistemului solar, expansiune ce ar permite tranziția de la „**generalizarea sărăciei**” la „**opulența generalizată**”. Adepții acestui scenariu considerau că toate „primejdiile” ipotetice sunt fără importanță, fiind perfect controlabile. **Scenariile moderate B și C**, permit variante. Partizanii scenariului B (aproape de A) susțin că pământul nu poate acoperi nevoile a 10-20 de miliarde de oameni, dar admit posibilitatea unor măsuri eficiente pentru soluționarea problemei, în timp ce optimiștii – partizanii scenariului C, consideră că chiar dacă multe resurse vor fi epuizate, progresul tehnic va crea sau descoperi noi rezerve necunoscute.

Problemele ce pasionau studenții au rămas actuale, marea diferență fiind că tinerii secolului al XIX-lea se implicau activ în dezbaterile publice științifice și/sau politice. În lucrarea „**Aurel C. Popovici (1863-1917)**”, istoricul dr. Vasile Crișan prezintă primii pași în politică ai tânărului Aurel C. Popovici, care la numai 28 de ani, înțelegea să se implice total în mișcarea națională a românilor din Transilvania: «Începând din vara anului 1891, Popovici va fi acaparat cu totul de organizarea studențimii române din Viena, Graz, Budapesta și Cluj pentru elaborarea, tipărirea și difuzarea „**Replicii junimii academiei române din Transilvania și Ungaria**”, neglijându-și studiile universitare. În toamna anului 1892 lucra, din nou, la doctorat, cu toate că era mai preocupat de problemele politice. „Eu lucrez la doctorat, voi să termin odată. Prin ianuarie sper să mă văd debarasat de fleacurile astea”, îi comunica Aurel C. Popovici, din Graz, lui Septimiu Albin, într-o scrisoare din toamna anului 1892”. Din păcate, Popovici nu a mai apucat să-și susțină teza de doctorat și să-și ia licența de medic. Anchetele în procesul ce i-a fost intentat în legătură cu redactarea și difuzarea „**Replicii**” și angrenarea sa tot mai directă în conducerea mișcării naționale a românilor din Transilvania și Ungaria, îl vor îndepărta pentru totdeauna de medicină. În anii care vor urma, va deveni, însă, **unul dintre cei mai cunoscuți și avizați doctori ai bătrânului și bolnavului Imperiu Habsburgic**».

Toți cititorii „**Tribunei**” au avut posibilitatea să cunoască mișcarea memorandistă, redactorii cotidianului sibian fiind puternic ancorați în evenimente. Contextul politic internațional al finalului sec. al XIX-lea, ar putea fi mai bine perceput prin **marile evenimente care au condus la izbucnirea Primului Război Mondial: Congresul de la Berlin (1878), Campania în Bosnia (1878), formarea Triplei Alianțe (1882) și Incidentul de la Mayerling (1889)**. După Războiul Ruso-Turc (1877-1878) - paginile de glorie ale armatei române fiind notate în istoriografia română ca **Războiul de Independență al României** - s-a organizat Congresul de la Berlin (13 iunie - 13 iulie 1878), semnându-se un tratat. Liderul Congresului - cancelarul german Otto von Bismarck -, a încercat stabilizarea Balcaniilor, prin reducerea rolului jucat de Imperiul Otoman și echilibrarea intereselor Regatului Unit, Rusiei și Austro-Ungariei. În baza acestui tratat România a devenit independentă, cedând parte din Basarabia și primind la schimb Dobrogea de Nord. Pe un teritoriu redus, Serbia și Muntenegru au cunoscut independența deplină, în timp ce Austro-Ungaria a ocupat regiunea Sangeacului (între Serbia și Muntenegru), împreună cu Bosnia și Herțegovina. Pe termen scurt, problemele erau rezolvate, dar pe termen lung prevederile tratatului au crescut tensiunile între toate părțile implicate, **naționalismul balcanic atingând noi cote**, care au explodat în cele două războaie balcanice (1912-1913). Campania austro-ungară în Bosnia și Herțegovina (din 1878), s-a desfășurat conform prevederilor Tratatului de la Berlin (art.25): „Provinciile Bosniei și Herțegovinei vor fi ocupate și administrate de Austro-Ungaria (...) Austro-Ungaria își păstrează dreptul de a menține garnizoanele și să aibă drumuri militare și comerciale pe întreaga zonă din acea parte (Sangeacul de la Novi Pazar) a vechiului Vilaiet al Bosniei”. Prin retragerea armatei otomane din Bosnia și intrarea armatei imperial-regale austro-ungare, populația bosniacă (majoritar musulmană) a opus o dârză rezistență armată, pierderile fiind masive de ambele părți. **Abia după trei luni a fost ocupat Sarajevo, care a devenit capitala provinciei**, fiind executați majoritatea liderilor rezistenței. Bosnia și Herțegovina și provincia Sangeac au format - până în 1908 - un condominiu al imperiilor, Austro-ungar și Otoman, generator de mari crize politice cu Serbia și cu Imperiul Rus, care a fost total nemulțumit de masa negocierilor, în condițiile în care rușii au câștigat războiul ruso-turc (1877-1878). Prin realizarea „**Triplei Alianțe**” (1883, reînnoit în 1887) a „Tratatului de Reasigurare” și a acordurilor Mediteraneene,

cancelarul german Otto von Bismark realiza un sistem de alianțe menit să contracareze ceilalți trei poli de putere europeană: Marea Britanie, Rusia și Franța, care - prin tratate bilaterale - configurau „**Antanta**”.

Ultimul eveniment internațional notabil, l-a reprezentat **seria de evenimente de la Mayerling** (ianuarie 1889), soldate cu decesul misterios și controversat al prințului moștenitor al imperiului austro-ungar, Rudolf și al amantei sale, baroana Maria von Vetsera. Incidentul s-a petrecut la cabana de vânătoare de la Mayerling (în păduri, la 27 km de Viena). În lipsa unor anchete oficiale, acuzațiile de crimă dublă, mascată în crimă-sinucidere au alimentat diversele teorii, cu impact major asupra cursului istoriei Europei. Prin **moartea principelui Rudolf, s-a întrerupt linia normală de succesiune a dinastiei Habsburg, aceasta trecând la fratele lui - arhiducele Karl Ludwig - și la fiul său cel mai mare, arhiducele Franz Ferdinand.**

România regelui Carol I este cunoscută, adoptându-se soluția geopolitică de stabilitate și de sprijin împotriva pericolului potențial reprezentat de politica expansionistă a Rusiei țariste, fiind legată prin tratat internațional în „**Tripla Alianță**”, cu „**Puterile Centrale**” - Germania, Austro-Ungaria și Italia. România cunoștea momente de mari înfăptuiri, dar și o luptă dură pentru putere. Opoziția la guvernare era coordonată de liderul Partidului Liberal - acad. Dimitrie A. Sturdza - acesta depunând eforturi considerabile în a sprijini lupta națională a românilor transilvăneni, o armă electorală pentru eliminarea de la putere a guvernelor conservatoare, ce putea să-i asigure accesul la cârma statului.

O mare realizare, a reprezentat-o fondarea „**Ligii pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor**” (cunoscută și sub numele de „**Liga Culturală**”, care a luat ființă în București, la 17/29 decembrie 1890. Știați că inițiativa formării acestei importante „Ligi Culturale” i-a aparținut grupului de tineri studenți: **Simion Mehedinți** (viitorul mare geograf), **P.P. Negulescu** (viitorul mare filozof), Simion Mândrescu, M. Dragomirescu, etc? Știați că acest grup a fost atent selectat de Titu Maiorescu – autorul celebrei teorii sociologice „forme fără fond” - „piatra de fundament” pe care s-au construit operele marilor clasici ai literaturii române: Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale și Ioan Slavici? Puțini români cunosc că grupul de studenți organizat în cenaclu de Titu Maiorescu era atent supravegheat de marele politician, acesta stimulându-le lecturile și pregătindu-i pentru a le preda conducerea „**Convorbirilor literare**” și a urma viitoarea direcție.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xxiv-doctor-al-batranului-si-bolnavului-imperiu-limitele-cresterii-scenarii-pentru-200-de-ani-generalizarea-saraciei-sau-opulenta-generalizata-170393.html>

În: **Tribuna**, 11 iunie 2023